

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

70. An DD. Inquisitores possint remittere Familiares judici laico, quando non gaudent privilegio fori absque metu irregularitatis? Et doctrina huius resolutionis est valdè notanda etiam pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. statuerunt, ut Inquisitores, Consultores, & alij Inquisitionis Ministri essent immunes ab irregularitate quamcumque, & quomodo-
cumque ad hæreticorum condemnationem incurrant.
Et an si aliquis Inquisitor incurrat irregularitatem, possit
alter ex privilegio Urbani III. absque alia dispensa-
tione eum absolvere? Ex p.4. tr.8. Ref.51.

Ferdinandus de Castro in oper. mor. tom.1. tr.4.
disp.8. pun.14. n.10. ex Pegna in direct. Inquis.
p.3. comm.8. putat in tali casu non debere Inquisito-
rem expresse præcipere judici laico, ut pœnam mor-
tis in illos exequatur, sed solum à se la-
tam exequatur, vel melius, ut servet constitutiones &
leges adversus hæreticos editas, nam in hoc modo
compulsionis, cum mors directe petita non sit, nulla
est occasio irregularitatis contrahendæ. Ita Castus.

Sup. hoc sup.
in ref.17. §.
ult. & in ref.
19. cursum
etiã in §. ult.

2. Sed ad tollendos omnes scrupulos, notandum est
quod ne ob periculum incurrendæ irregularitatis mi-
nistri sacræ Inquisitionis ab officio retardentur, S.D. noster
Paul. IV. die 19. April. 1557. & Pius V. statuerunt, ut
Inquisitores, Consultores, & alij Inquisitionis ministri
essent immunes ab irregularitate quamcumque &
quomodo- cumque ad hæreticorum condemnationem
incurrant. Et ita docet Scortia in Bullis Pontif. epist. 10.
theor. 34. Sayrus de cens. lib.6. cap.18. n.15. Majolus de
irregul. lib.2. cap.9. & alij.

Sup. hoc in
duabus ref.
not. præteri-
t, in prima
in ejus princ.
& in secunda
in §. ult. &
tom.2. lib.5.
tit.7. cap.13.
n.5. Henric.
lib.14. c.12.
n.5. in
sup. in Ref.
glos. lit. D.
Avila de cens.
p.7. disp.5. scilicet. 2. dub. 2. Me-
dina in sum. lib.1. cap.11. §.10. regul.4. Tabiena ver. Ir-
regularitas, n.15. &c. & ideo Inquisitores quando tra-
dunt hæreticos Curia seculari, non tenentur præmit-
tere protestationem cap. novimus, de ver. signif. ut recte
notat Cened. in 99. Can. q.15. n.5. & Simanca in cathol.
instr. tit.34. n.47. & Avila ubi supra, etiam notat fisca-
lem Secretarium, denunciatores, & alios officiales in
Tribunali Inquisitionis non incurrere irregularitatem,
licet omittat dictam protestationem.

Sup. hoc in
Ref. seq.

4. Notandum est tamen hic obiter quod si aliquis
Inquisitorum incurrat irregularitatem, alter eum po-
terit absque alia dispensatione absolvere, ex privile-
gio Urbani III. & ita notat Rojas de hæret. part.2. nu-
mero 423.

RESOL. LXIX.

An Inquisitores possint se ad invicem super irregularita-
tibus dispensare?
Et an hoc privilegium Commissariis Inquisitorum compe-
tat? Ex p.4. tr.2. Ref.102.

Sup. hoc in
Ref. præte-
rita §. ult.

Affirmative respondet Rojas de hæret. part.2.
num.423. ubi sic ait: Si aliquis Inquisitorum
incurrat in irregularitatem, alter eum poterit absque
alia dispensatione absolvere, ut in Extrav. Urbani III.
quæ incipit, Dilectis filiis, quam refert Repertor. In-
quisitor. in ver. Inquisitores, & in ver. irregularis. Ita
Rojas, & post illum Pegna in direct. Inquis. p.3. comm.
72. & Campegius in addit. ad Zanchinum tract. de hæ-
ret. cap.31. lit. A.

2. Sed an hoc privilegium Commissariis Inquisito-
rum competat, dubitari potest, & verius est secundum
Pegnam ubi sup. competere, & hoc favore fidei, quod
est valde notandum.

RESOL. LXX.

An DD. Inquisitores possint remittere familiares judici
laico, quando non gaudent privilegio fori absque metu
irregularitatis?

Et doctrina hujus Ref. est valde notanda etiam pro Epi-
scopis, & aliis Ministris Ecclesiasticis?

Et observatur, quod ad incurrendam irregularitatem ob
defectum lenitatis opus est, ut causa sit proxima,
nempe delictum, vel factum ex natura tendens ad
mortem.

Et explanatur, quod quid detegat malefactorum, in com-
prehendatur, incurrit irregularitatem, si non ejus se-
quatur? Ex p.4. tr.2. Ref.101.

Pars affirmativa suaderi potest, quia, ut obser-
vat Ioan. de Vanshel in cap. si judex laicus, de
sent. ex comm. in 6. lit. B. captus à judice laico in habi-
tu clericali debet remitti ad Ecclesiasticum donec con-
stet an sit Clericus, aut non, & si non constet quod
non sit Clericus, adhuc postea debet remitti ad secula-
rem; ergo dicendum est in casu nostro idem facien-
dum esse à DD. Inquisitoribus: nam, ut observat
Narbona in recap. lib.4. tit.1. leg.2. glosa ult. n.1. præ-
xis Inquisitionis in tali casu convenit praxi officii,
cum inter Ecclesiasticum & secularem posicem, cui
eorum alicujus Clerici punitio spectat, controversatur.
Sed, ut dictum est, quando casus occurrit, Episcopus
remittit judici laico Clericum foro privilegi non gau-
dentem, & DD. Inquisitores debent in tali casu etiã
judicibus secularibus suos familiares remittere, unde
in concordia quam ubi sup. exponit Narbona fol.338.
n.8. sic habetur: [Y] que en tanto que se veyre haze la
dicha remission el familiar delinquente este preso en
la carcelaria que le huviere puesto el que en la captura
huviere preveniendo, sin que se proceda hasta la dicha
remission, la qual luego que se hiziere y presentare al
Inquisidor, o juez seglar contra cuya jurisdiction se hu-
viera declarado, remita en tal processo, y causa, y lo de-
xe a aquel en cuyo favor se huviere fecho la dicha re-
mission, para que proceda en el conocimiento y deter-
minacion de la causa. [Y] Sic ibi. Nec valet dicere quod
in dictis verbis non præcipitur Inquisitoribus remitte-
re eum, sed causam & processum, nam respondet quod
si talis remissio esset faciendâ sine reo, etiam judex lai-
cus causam & processum sine reo Inquisitoribus remitte-
re posset; nam concordia ipsam verbis loquitur de
remissione faciendâ ab Inquisitoribus, ac de faciendâ à
judice laico. Sed hoc dicere est absurdum, ergo, &c.

2. Confirmantur insuper supradicta ex ratione. Quia
nam, ut recte observat ex Societate Iesn Tornarius in cap.
de cens. lib.9. disp.66. dub.3. & ex nostra Religione Me-
galus in 3. par. instr. Peregrinus lib.7. cap.5. quest.1. & alij
n.39. Bizoverus in summa cap.5. de cens. num.1. §. dicitur
septimo. Vega en espejo de curas, tom.2. cap.12. §.26. nu-
mero 261. & alij, ad incurrendam irregularitatem ex
defectu lenitatis opus est ut causa sit proxima, nempe
dictum, vel factum ex natura sua tendens ad mortem,
ut notat Homobonus in exam. Eccl. p.2. tract.12.
cap.1. quest.2. Beia in respons. cas.37. part.1. & alij. Sed
in nostro casu remissio rei per se, & ex natura sua
non tendit ad mortem: ergo. Probatur minor à for-
tiori, quia, ut recte observat Villalobos in sum. tom.1.
tract.21. difficult.25. num.8. Inquisitores qui tradunt sup.
hæreticum brachio seculari, etiam seculis, Bullis s. sac.
Pontificis, non incurrunt irregularitatem, quia ait
ille, in tali remissione & traditione s. el Inquisitor ni-
da sententia, ni comete la jurisdiction, sino solamente
remite la causa al juez seglar, que por otro camino
tenia

Et Potestate Inquisitor. Ref. LXXI. &c. 443.

tenia jurisdictione contra aequali. Nota quod his verbis utitur Concordia ubi supra, quam rationem prius docuerat Suarez de cens. disp. 47. sect. 1. num. 10. & seq. Filiucius tom. 1. tract. 19. cap. 9. num. 244. & Layman lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 3. Et idem dicendum est de Episcopis qui tradunt iudicibus laicis Clericos degradatos, ut patet ex cap. novimus, de verbor. significat. unde ex dictis Gaspar Hurtado de irregular. disp. 2. difficult. 1. num. 42. sic asserit iudices Ecclesiastici, & Inquisitores, eorumque ministri, non sunt irregulares si aliquem degradatum, aut hæreseos condemnatum tradant brachio seculari, quia non cooperantur ad mortem. Ita ille, & ante illum Emanuel Sæver. irregularitas. §. ex deformatione licita, num. 4. ubi ita ait: Oportet vero dedisse ad id causam propinquam & directam ex natura sua ad deformationem; tale autem est adjudicare morti, accusare, testificari; at tale non videtur esse tradi hæreticum ab Inquisitore brachio seculari. Hæc ille; & novissime hanc sententiam docet Mercerus in 3. part. quest. 24. de irregularit. dub. 6. Bonacina de censuris disp. 7. quest. 4. punct. 1. num. 27. Igitur si Episcopi & Inquisitores tradentes supradictos brachio seculari, minime irregularitatem incurunt, quia non sunt causa proxima, nec cooperantur ad eorum mortem; quanto magis dicendum est in nostro casu neque irregularitatem incurere, si tradant reum iudicibus laicis.

3. Nec supradictis obstat primò quoddam Gregorius XI V. in Bulla de immunitate Eccles. ut docet Farinacius in append. cap. 22. num. 343. liberat ab irregularitate iudices, qui in casibus exceptuatis in dicta constitutione, tradunt reos iudicibus secularibus. Ergo non est verum, quod supra conati sumus firmare, nempe dictam remissionem & traditionem non esse causam proximam, neque per eam irregularitatem incurri; non, inquam, hæc obstat, quia puto Pontificem in dicta Bulla non dispensare in irregularitate, sed declarare non incurri, ut apparet, si attende verba Bullæ considerentur. Adde quod ad tollendos scrupulos, & pacandas conscientias, Pontifices solent dispensare, & concedere multa privilegia, quæ in rigore necessaria non forent.

4. Non obstat secundò quoddam in casu cap. si iudex laicus, & in casu cap. novimus, supra citatis, Inquisitores & Episcopi sunt immunes ab irregularitate ex vi præcepti Apostolici, quia, ut observat Gambacurta de immunit. Eccles. lib. 2. §. 7. ver. Absque irregularitatis nota; cum Pontifices in aliquibus casibus jubeant Ecclesiasticis, ut tradant reos iudici seculari, eo ipso intelliguntur irregularitatem auferre, ne ex obedientia, & observatione Canonum, videantur damnum incurere; quod quidem non accidit in casu nostro, nam præceptum tradendi familiares iudicibus laicis, non emanat à Pontifice, qui ab incurfu irregularitatis liberare potest, sed à supremo Consilio Inquisitionis, quod hac potestate caret. Fateor hoc argumentum apud me validissimum esse; sed posset quis respondere Hurtadum, Sæver. Villalobos, Suarez & alios ubi supra, excusare Ecclesiasticos in supradictis casibus ab irregularitate, non ex vi præcepti Apostolici, sed quia in remissione & traditione reorum Curie seculari, minime sunt causa proxima, neque cooperantur ad mortem, unde non incurunt irregularitatem ex defectu lenitatis.

5. Et tandem non obstat tertio quoddam qui detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrit irregularitatem, ut colligitur ex cap. na nos, de homicidio, & inter multos docet Adamus Tannerus in 3. part. D. Thom. disp. 6. quest. 10. dub. 13. num. 306. Sed in nostro casu non solum detegitur malefactor, sed curie seculari traditur, ergo, &c. Nam respondeo supradictum manifestantem tunc irregularitatem incurere, quan-

do esset accusator, vel testis necessarius ad cognitionem causæ, vel hoc faceret ut minister iustitiæ. Et ita tenet Turrrianus de cens. lib. 9. disp. 67. dub. 4. qui respondet ad cap. tua nos.

6. Verum his minime suffragantibus, quia casus est magni momenti, putavi de illo interrogatus à DD. Inquisitoribus hujus Regni consulendum esse summum fidei Quæstorem, supremum S. Inquisitionis Consilium. Salvo semper, &c.

RESOL. LXXI.

An Inquisitores possint licite promittere impunitatem reo, si verum fateatur? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 22.

§. 1. Respondet affirmativè Flaminio Carcharius in practica interrogandi reos, lib. 2. cap. 1. n. 27. quoniam, ait ipse, Inquisitores in remittendis pœnis & temperandis ampliores, quam ceteri iudices, habent potestatem, ut patet ex cap. ut commissi, de heret. in 6. & probat Barbosa in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. c. 12. num. 9. cum aliis penes ipsam.

2. Sed negativam sententiam mordicus tenet Sigismundus Scaccia de iudiciis lib. 1. cap. 87. num. 25. ubi ex multis rationibus probat, quoddam Inquisitor non debeat promittere reo impunitatem, sed gratiam se facturum, sed quod secum agat benigniori, quo poterit, modo, vel dummodo relapsus non sit, quod Ecclesia secum misericorditer agat. Ita ille. Vide Simancam in cathol. instit. tit. 13. num. 12. Sed circa præsentem quæstionem vide Pegnam in direct. Inquis. part. 3. comm. 23. num. 206. per totum, ubi docet, ut semper solet, disputat, an fides data reo de impunitate præstanda servari debeat, & in quibus pœnis possint Inquisitores gratiam facere, & circa hoc quomodo debeant se habere cum reis. Verum his non obstantibus, non desinam hic apponere opinionem Didaci Cantera in 99. crim. cap. 1. de vera confess. num. 9. ubi sic ait: Secundò intelligo non habere locum nostram fallentiam in crimine hæresis, ut tenet Simanca, sed certè in hoc crimine hæresis contrarium vidi determinari per Consilium inquisitionis in quadam causa cuiusdam relapsi. Nam ex eo quoddam Inquisitor promisit misericordiam, non fuit relaxatus. Ita Cantera, unde videant DD. Inquisitores quàm cautè loquendum sit cum reis.

RESOL. LXXII.

An Inquisitores per præsumptiones possint condemnare aliquem pro hæretico? Ex part. 4. tractat. 8. Ref. 36.

§. 1. Licet in causis civilibus ex aliquibus præsumptionibus & indicibus fiat una integra, & perfecta probatio, ex glossa in lib. 2. ff. de excusat. tutor. in legere doctrinam ref. illorum, in cap. veniens 1. de testibus.

2. Verum in favorem fidei aliqui putant quoddam indicia & præsumptiones sufficere ad condemnationem, quando dicta indicia & præsumptiones plenè probantur, & adducunt lib. 2. in fine, C. de heret. & Innocentium in c. sicut, de simonia. Vide etiam Vmbertum Locatum in praxi Inquisitor. ver. hæreticus, num. 22. & Repertorium Inquisitor. ver. probationes.

3. At his non obstantibus ego contrariam sententiam teneo, nam in crimine hæresis non solum probationes sufficiunt, sed probationes debent esse luce meridiana clariores, quia in hoc crimine de majori periculum agitur. Et ita hanc sententiam tenet Simanca

Sup. hoc sup. inter. §. Rel. 89. §. No. randum, ad med. verif. Nec fiunt.

Sup. hoc in not. præf. rite, ad med.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. ref. 109. lege ejus laicæ doctrinam.

Sup. hoc in ref. seq. & ne delectas legere doctrinam ref. & §. 5. id. seq.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 1. legatam